

17.10.

Asunnottomien yö
#Asunnottomienyo

Asunnoton vai koditon?

Tampereen Keskustorin Vanhalla kirkolla järjestettiin elokuisen Tapahtumien yön messun kolektivaroilla kaikille avoin Saika-Aid -tapahtuma Asunnottomien yönä 17.10.2017 klo 15 – 17. Sen järjestivät Tampereen seurakuntien diakoniatyö, diakonia ja yhteiskuntavastuu, Tuomasyhteisö, Avoin kirkko, Kuule köyhää ja Moottoripyöräkerho Sons of Abraham. Myös Kumppanuustalo Arttelissa ja Huoltussa oli erilaisia tapahtumia illan ja yön aikana.

Kuva: Asunnottomien yön kansalaisliike/
www.asunnottomienyo.fi

Asunnottomuus, kodittomuus ja niiden tuomat haasteet

Asunnottoman ihmisen elämä voi olla monin tavoin rikasta, vaikka meidän yhteiskunnassamme yksi tavallisimmista normeista puuttuikin. Jokaisella on oma elämäntarinansa ja polkunsä, jotka ovat kuljettaneet häntä. Kaikki asunnottomat eivät ole kodittomia. Koti voi olla suuren avaran tähtitaivaan alla metsän keskellä, jossa tähdet näkyvät kirkkaammin ja puhtaammin. Koti voi olla nurkkaus parkkitalossa tai joku tietty puistonpenkki iltaisin. Asunto on paikka, jossa pistäydytään - koti on jotain suurempaa.

Ihminen, joka jostain syystä ei ole onnistunut pitämään kotiaan elämän kriisien, sairauden tai omien valintojen vuoksi on asunnoton ja koditon. Hän on silti ihminen ja persoona, jolla on paljon kykyjä ja vahvuuksia, jotka voivat joskus olla piilossa häneltä itseltäänkin. Katsomalla kauriini ihmiseen ja hänen mahdollisuuksiinsa luodaan ensiaskeleet aidolle kohtaamiselle. Olenaisista on se, mitä on tapahtunut, mikä hänelle on tulevaisuudessa mahdollista ja mitä hän tulevaisuudelta toivoo. Työntekijän on tärkeää saada asunnottoman luottamus, niin että tämä itse uskaltaa kertoa onko kysymyksessä oma valinta vai liittyykö asunnon pitämiseen kyvyttömyyttä, johon hänen olisi mahdollisuus saada apua ja tukea. Miten ihmisenä ja työntekijänä hyväksyn sen, etteivät kaikki valitse elämässään normaalia ja tavallista tapaa elää ja toimia? Vaikuttavatko ulkoiset statukset ja omaisuus siihen, miten suhtaudun toisiin ihmisiin?

Uskallus kasvuun ihmisenä ja työntekijänä

Diakonissa-sairaanhoitajana ja erityisdiakonian viranhaltijana olen sanonut usein kohtaavani heitä, jotka ovat jonkun rakkaita. He ovat ihmisiä, joille elämä ei ole tarjonnut helppoa tietä tai ihmisiä, jotka ovat tehneet vääriä valintoja. Kohataan heitä, jotka ovat menettäneet elämässään

kaiken. Menetyksiin liittyy paljon tunteita, häpeää, syyllisyyttä ja epäonnistumisen kokemuksia. Kohtaan myös heitä, jotka ovat valinneet asunnottomuuden ja sen tuoman vapauden. Karismaattinen firman johtaja on karismaattinen firman johtaja, vaikka hän nukkuisi parkkihallissa tai taivaanrannan huoleton kulkija on sellainen, vaikka asuisi missä.

Muistan nuorena työntekijänä miettineeni, ettei työ rikostaustaisten, kriminaali- ja päihdeasiakkaiden keskellä ole välttämättä minua varten. Uskaltaessani kasvaa ihmisenä ja kohdata omat pelkoni, epävarmuuteni ja ennakkoluulon löysin itsessäni ihmisen, joka haluaa uskoa aitoon kohtamiseen, vuorovaikutukseen ja sen vaikutukseen. Pienillä asioilla voi antaa toiselle ihmiselle riittävästi toivoa ja uskoa omiin kykyihin sekä mahdollisuuksiin. Antaessamme vain pienen hetken ajastamme, olemalla ihmisenä ihmiselle, voimme tietämättämme olla luomassa pohjaa tulevaisuuteen ja muutokseen, jonka tulokset näkyvät vasta vuosien päästä.

Läsnäolo ja aitous eivät tarkoita vääranlaista kiltteyttä, vaan myös napakkuutta ja suorasanaisuutta. Tärkeintä on se, miten asiat ilmaistaan, koska vaikeistakin asioista voi puhua rakentavasti rakkauteen kiedottuna. Rankan elämänhistorian eläneet ihmiset ovat kasvaneet aistimaan paljon enemmän kuin mitä me aavistamme. Tämän vuoksi ensimmäinen asia luottamuksen rakentamiseksi on uskallus olla oma itsensä. Pienen pienet tähtihetket ja onnistumisen kokemukset voivat pettymysten ja epäonnistumisten jälkeen antaa paljon hänelle, joka on tottunut saamaan vain huonoa palautetta. Kohtelemalla toisiamme kunnioittavasti ja arvostavasti avaamme samalla mahdollisuuksia toisenlaisiin kohtaamisiin ja korjaaviin kokemuksiin.

Työntekijänä on tärkeää muistaa olla ottamatta asiakkaan vastuuta hänen elämästään ja valinnoistaan. Hänen tulee saada olla oman elämän-

sä aktiivinen toimija, jota me työntekijöinä tuemme ja autamme. Ainoa poikkeus on silloin, kun ihminen ei siihen syystä tai toisesta kykene. Toivotonta tapausta ei ole olemassa, koska löytäessään itsestään voiman ja tahtotilan ihminen pystyy lähes mihin tahansa. Olen nähnyt monen toivottomaksi tapaukseksi nimetyn selviävän tavalliseen elämään. Toteutuakseen se vaatii kasvamista, asenteen muutosta ja uskoa itseen sekä omiin kykyihin. Välittämisen kulttuuri ei vaadi rahaa tai paljon aikaa. Se on sydämen asenne ja tahtotila, joka ei tarkoita työntekijänkään oman itsensä unohtamista tai uhraamista. Ihmisenä olemisen kauneus ja kipeys ovat elämän suuria lahjoja, eikä ihmisen arvo riipu siitä, mitä hän on tai mitä hän omistaa.

Mari Paija, erityisdiakonian viranhaltija, Tampereen ev.lut. seurakunnat, kriminaali- ja päihdetyö. (Kuva: Jussi Laitinen)

Costello Hautamäki esiintyi Keskustorin Safka-Aid -tapahtumassa ruokapalkalla. Koleassa säässä lämmin jauhelihakeitto, musiikki ja ihmisten yhdessäolo loivat kodikasta tunnelmaa. (Kuva: Eva Wäljas)

Suntion heijastinliivin "Haavoittunut enkeli" herätti huomiota ja keskustelua. (Kuva: Eva Wäljas)

Asunnottomien yö-tä vietetään vuosittain 17.10. YK:n köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen päivänä. Suomessa sitä on vietetty

vuodesta 2002 lähtien. Asunnottomien yötä koordinoi Asunnottomien yö -kansalaisliike, joka tukee jokaisen oikeutta vakinaiseen asuntoon ja omaan kotiin. Kansalaisliike kutsuu kansalaisia ja järjestöjä toimimaan päivän aikana omalla paikkakunnalla tai asuinseudulla. Asunnottomien yön symbolina on tuli ja kynttiläperinne.

ASUNNOT- TOMIEN YÖ PIRKKA- LASSA

Köyhyysriski koskettaa ja herättää

Hyvistäkin taloudellisista lähtökodista olevat yksinasuvat tai perheelliset voivat köyhtyä vakavasti tai jopa menettää asunnon työttömyyden, sairastumisen tai muun vastaavan vaikean tilanteen takia. Parisuhteen kariutuminen tai maksamattomat vuokrat ovat myös syitä asunnottomuuteen. Asunnottomuuden taustalla ei siis aina ole päihteiden käyttöä tai muita talouden romahduttavia riippuvuuksia. Siksi Asunnottomien yö -tapahtumassa pyritään herättämään meidät kaikki näkemään ja ajattelemaan asioita laajemmin kuin vain oman hyvinvointimme näkökulmasta.

Kansalaisaktiivisuutta ja kansalaisten kohtaamista

Olin viidettä kertaa mukana Pirkkalan Asunnottomien yö -tapahtumassa. Toimin Elokolon/EHYT ry:n ja Pirkkalan Elämäntapayhdistys Elopilkku ry:n puolesta kokoonkutsujana suunnitteluryhmälle. Ryhmän kokoonpano on vaihdellut vuosien mittaan hieman, nyt mukana oli lisäksi me väkeä Pirkkalan kunnan perusturvas- ta, työllisyyspalveluista, kulttuuri- ja kirjastotoimesta, sekä etsivästä nuorisotyöstä, Pirkkalan ev.lut. seurakunnasta, Pirkanmaan Kuluttajat ry:stä ja TSL:n Pirkkalan opintojärjestö ry:stä.

Tilaisuuden avasi Pirkkalan uusi pormestari Marko Jarva. Kunnanvaltuutetut oli kutsuttu mukaan, ja moni heistä tuli torille. Puheenvuoroja pitivät Nopina: eli Nokian ja Pirkkalan nuorisoyhdistysten edustajat sekä diakoniapastori. Pirkkalan Galleria 2:n taidenäyttelyn taiteilija kutsui ihmisiä tutustumaan näyttelyynsä ja kirjastoon, jotka olivat auki tapahtuman ajan. Karanteeni-duo esitti musiikkia.

Tapahtumassa tarjottiin maksutta kahvia, teetä, mehua ja munkkeja, sekä hernekeittoa soppatykistä. EHYT ry:n lapaskampan-

jan kautta saimme lapasia mm. Karkusta ja yksityisiltä lahjoittajilta. Seurakunnan pisteellä vapaaehtoiset jakoivat tarvitseville lämpimiä vaatteita, mm. Partioaitan keräyksen kautta saatuja takkeja, lapasia, sukia ja hygieniatarvikkeita. Jaoimme myös elintarvikkeita, jotka oli saatu lahjoitukseksi Partolan City Marketista. Olimme pakkaneet ne samankaltaisiksi kasseiksi Elokolossa.

Yksinäisyyttä, piiloasunnottomutta ja yhteisöllisyyden kaipausta

Pirkkala on hyvinvoiva ja kehittyvä kunta, silti kaikilla eivät asiat ole taloudellisesti hyvin. Toimeentulo puhuttaa päivittäin Elokolossa kävijöitä, kokemuksia jaetaan ja uutisia hallituksen toimista seurataan sanomalehdistä ja muista tiedotusväli-

Ihmiset ovat hyvin erilaisista lähtökohdista. Monet ovat hyvin yksinäisiä.

Kuva vasemmalla: Pirkkalan Suupan torilla vietettiin Asunnottomien yötä sateisessa säässä, kuvassa Etsivän nuorisotyön työntekijät sadevarusteissaan. (Kuva: Riitta Sattilainen)

Kuva alla: Riitta Sattilainen sai myös jakaa ruusuja Suupan torilla illan hämärtyessä. (Kuva: Maarit Tittanen)

neistä. Elokolon kävijät eivät ole mitenkään homogeeninen joukko, vaan ihmiset ovat hyvin erilaisista lähtökohdista. Monet ovat hyvin yksinäisiä. Halutaan tavata tuttuja ja saada uusia ystäviä sekä vaihtaa kuulumisia turvallisessa ja päihteettömässä ympäristössä. Voisin ajatella, että nämä Elokolon kävijöiden motiivit käydä meillä ovat ehkä osin samoja kuin Asunnottomien yöhön osallistuvien motiivit. Kaivataan yhteisöllisyyttä, huolenpitoa ja huomatuksi tulemistä. Keskustellessani torilla ihmisten kanssa havaitsin, että moni oli tullut uteliaisuudesta tai etsimään itselleen yhteisöä muutettuaan uudelle paikkakunnalle. Myös asunnottomia käy joka vuosi tässä tapahtumassa. Asunnottomuus ei suinkaan aina ole perinteistä kadulla asumista, vaan ns. piiloasunnottomuutta, vakituista asuntoa ei ole, kortteeri voi vaihdella tiheäänkin kaverin tai sukulaisen nurkista toisen nurkkiin.

Asunnottomien yö -tapahtumat eri puolilla Suomea

Eri paikkakuntien tapahtumissa painotetaan usein jotakin asiaa. Helsingin Asunnottomien yön järjestäjät tekivät julkilausuman, jossa halutaan vahvistaa asunnottomien itsemääräämisoikeutta. Julkilausumassa kysytään, voidaanko helsinkiläinen asunnoton laittaa asumaan toiseen kaupunkiin, jos oman kunnan asumispalveluissa ei ole tilaa. Sininauhasäätiön Koti kaikille -hankkeen projektipäällikkö Leena Rusi muistuttaa oikeudesta valita itse kotikuntansa ja asuinpaikkansa.

Riitta Sattilainen,
terveydenhoitaja
EHYT ry:n aluetyöntekijä
(Ehkäisevä päihdetyö ry),
kumppanuustalo Artteli Tampere
ja Pirkkalan Elokolo

Kirjallisuus:
KÖYHYYS – SYITÄ JA SEURAUKSIA,
toim. Niko Eskelinen ja Jiri Sironen,
Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen
vastainen verkosto EAPN-Fin, Kuopio
2017, lisätietoja www.eapn.fi